

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ทะเลเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีมนต์เสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากมายให้ไปเยือนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะอย่าง เกาะสมุย เกาะช้าง และ เกาะภูเก็ต ก็จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอันดับต้น ๆ ที่เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่เกาะต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้นกำลังประสบปัญหาจากป้ายสัญลักษณ์ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ ป้ายสัญลักษณ์ที่ใช้บนเกาะนั้น มีหลายรูปแบบ และหน้าที่ที่แตกต่างกันมาก ขาดการวางแผนควบคุม ขนาด และการจัดองค์ประกอบของป้าย ไม่มีความสัมพันธ์กัน และ ป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ นั้น ไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยบนเกาะ รวมถึงนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนและยังมีผลต่อทัศนียภาพของเกาะนั้น ๆ ได้

วิจัยฉบับนี้จึงมีจุดมุ่งหมายในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย เพื่อลดปัญหาดังกล่าวข้างต้น เพราะระบบป้ายสัญลักษณ์ที่ดีสามารถสร้างความประทับใจต่อผู้มาเยือน และในขณะเดียวกันยังก่อให้เกิดความภาคภูมิใจกับผู้เป็นเจ้าของบ้าน และที่สำคัญที่สุดคือ นอกจากนั้นแล้วการนำระบบป้ายสัญลักษณ์ เข้ามาใช้งาน จะช่วยในการประหยัดเวลาใจในข้อความที่สื่อได้ตรงกันอย่างชัดเจน และเป็นการช่วยลดความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุหรือในการสื่อสาร โดยชาวต่างชาติเข้าภัยธรรมชาติตามลักษณะภูมิประเทศและยังช่วยส่งเสริมภูมิทัศน์บนเกาะให้เกิดความสวยงามอีกด้วย

การวิจัยเรื่อง การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ และกำหนดแนวทางการออกแบบสัญลักษณ์ภาพที่เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย และสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย

ตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ระบบป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ ตามลักษณะภูมิประเทศนั้นสามารถสื่อสารข้อมูลกับประชากรและนักท่องเที่ยวได้ดี และสามารถสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยได้” นั้น ผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนในเรื่องของการสะท้อนวัฒนธรรมไทยนั้น ยังคงมีข้อจำกัดในการออกแบบสัญลักษณ์ภาพ

บางภาพอยู่บ้าง โดยผู้วิจัยจะสรุปคำตอบที่ได้ในบทที่ 4 ที่ได้เป็นแนวทางในการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. ชุดสัญลักษณ์ภาพของระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

#### หมวด ก. ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

1) ประเภทธรรมชาติ เป็นสถานที่ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติเอง หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เกิดเป็นทรัพยากรธรรมชาติขึ้น อันได้แก่

- จุดชมวิว
- เส้นทางศึกษาธรรมชาติ
- น้ำตก
- ทะเล
- เกาะ
- ภูเขา
- ชายหาดสาธารณะ
- พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ
- พิพิธภัณฑ์สัตว์บนบก

2) ประเภทประวัติศาสตร์ - ศาสนสถาน ที่มนุษย์สร้างขึ้นในอดีต และยังมีหลงเหลืออยู่หรือสร้างขึ้นในปัจจุบัน ให้เป็นศูนย์กลางของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะประจำชาติ ซึ่งอาจจะมีงานเทศกาลเป็นประเพณี หรือวัฒนธรรมเกิดตามมาด้วย อันได้แก่

- ศาสนสถาน (พุทธ)
- ศาสนสถาน (คริสต์)
- ศาสนสถาน (อิสลาม)
- อนุสาวรีย์
- พิพิธภัณฑ์
- โบราณสถาน

#### 3) ประเภทกิจกรรมและ/หรือแหล่งชุมชน

- ตลาด
- หมู่บ้าน
- สวนสาธารณะ

- สนามกีฬา

#### กิจกรรมบนบก

- กิจกรรมขี่ช้าง
- กิจกรรมขี่ม้า
- กิจกรรมบันจีจัมพ์
- กิจกรรมโกคาร์ท
- กิจกรรมตีกอล์ฟ
- กิจกรรมพันท์บอล
- กิจกรรมปีคนิค
- กิจกรรมแคมป์ปิ้ง

#### กิจกรรมทางน้ำ

- กิจกรรมตกปลา
- กิจกรรมดำน้ำ
- กิจกรรมว่ายน้ำ
- กิจกรรมเล่นใบ
- กิจกรรมแคนนู
- กิจกรรมวินเซิร์ฟ
- กิจกรรมสกีน้ำ
- กิจกรรมพาราชูต
- กิจกรรมพายเรือ

#### หมวด ข.ประเภทส่วนบริการ ได้แก่

- 1)บริการสาธารณะ เกี่ยวกับการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก หรือการคมนาคม

#### ได้แก่

- ธนาคาร
- กองตรวจคนเข้าเมือง
- โรงพยาบาล หรือคลินิก
- สถานีตำรวจ
- ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- สนามบิน
- ท่าเรือ

- ทหาร
- ไปรษณีย์
- โทรศัพท์
- ปิมน้ำมัน/เชื้อเพลิง
- หน่วยกู้ภัย

2) บริการธุรกิจ - เกี่ยวกับกิจกรรมทางธุรกิจ ได้แก่

- บาร์ / ผับ / ดิสโก้
- โฮวี / การแสดงต่างๆ
- โรงแรม / รีสอร์ท
- ศูนย์อาหาร/ภัตตาคาร
- ร้านกาแฟ
- แหล่งช้อปปิ้ง
- ร้านขายของที่ระลึก
- ร้านอินเทอร์เน็ต
- ที่เช่ารถยนต์
- ที่เช่ามอเตอร์ไซด์

หมวด ค. ป้ายห้าม ป้ายเตือน ป้ายคำแนะนำต่างๆ ได้แก่

- ทางเฉพาะจักรยาน
- เขตปะการัง
- เขตทิ้งขยะ
- เขตห้ามทิ้งขยะ
- ห้ามทิ้งสมอ
- ให้นำจุดเรือ

หมวด ง. ป้ายควบคุมการจราจร

(ตามมาตราฐานกรมทางหลวง)

2. การใช้สีของชุดสัญลักษณ์ภาพในระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย ให้ใช้สีดังต่อไปนี้

2.1 ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ใช้ภาพสีเขียว	พื้นภาพสีน้ำเงิน
2.2 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์	ใช้ภาพสีเขียว	พื้นภาพน้ำตาล
2.3 ประเภทกิจกรรมและแหล่งชุมชน	ใช้ภาพสีเขียว	พื้นภาพน้ำเงิน
2.4 ประเภทบริการชุมชน	ใช้ภาพสีเขียว	พื้นภาพน้ำเงิน
2.5 ประเภทบริการสาธารณชน	ใช้ภาพสีเขียว	พื้นภาพน้ำเงิน
2.6 ประเภทบริการธุรกิจ	ใช้ภาพสีเขียว	พื้นภาพน้ำเงิน
2.7 ป้ายห้ามป้ายเตือน	ใช้สีตามมาตรฐานของกรมทางหลวง	
2.8 ป้ายควบคุมการจราจร	ใช้สีตามมาตรฐานของกรมทางหลวง	

3. การใช้กรอบภาพของสัญลักษณ์ภาพ ให้ใช้รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส

4. รูปแบบของสัญลักษณ์ภาพให้ใช้รูปทรงเต็มเต็ม (Solid) ในแบบรูปทรงลบ (Negative Form) ควบคู่กับใช้ภาพรูปทรงเรขาคณิต(Geometric Form) เป็นหลัก

5. เกณฑ์การออกแบบสัญลักษณ์ภาพ มีดังนี้

5.1 การสื่อความหมายออกมาในทางบวก แสดงออกถึงภาพลักษณ์ของสถานที่และดึงดูดใจ

- เนื้อหาของภาพที่ใช้ภายในภาพควรมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือสถานที่ ที่ท่องเที่ยวบนเกาะ และสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว

5.2 แสดงถึงความแปลกแตกต่าง มีลักษณะเด่นของตนจึงจะเป็นที่จดจำ และระลึกได้เป็นอย่างดี

- ควรใช้ภาพที่ง่ายต่อการจดจำ มีความเรียบง่ายและสามารถใช้เวลาอันสั้นในการทำ ความเข้าใจหรือ จดจำ

- ควรมีความเป็นเอกภาพเดียวกันในชุดสัญลักษณ์ภาพ

5.3 มีจุดสนใจชัดเจน มีจุดรวมสายตาหรือดึงดูดใจ

- ภาพที่ใช้ต้องมีจุดสนใจภายในภาพที่ชัดเจน และมีความน่าสนใจดึงดูดสายตา

5.4 มีความเป็นนามธรรมเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถเป็นที่เข้าใจในระดับความคิดของกลุ่มเป้าหมาย

- มีรูปแบบที่เหมาะสม ไม่เป็นนามธรรมเกินไป จนกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถเข้าใจได้

และต้องมีความชัดเจนในการสื่อความหมาย เป็นอันดับแรก

5.5 การลด-ย่อสัญลักษณ์ที่ออกแบบ ต้องคำนึงถึงการนำไปใช้ได้

- การสื่อความหมายและเลือกใช้ภาพต้องมีความชัดเจน โดยคำนึงถึงการย่อ - ขยาย และต้องสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล

5.6 พื้นที่ว่างสัญลักษณ์ที่ดีควรมีลักษณะพื้นที่ว่างที่เหมาะสม

- การใช้พื้นที่ขาว - ดำ ต้องมีความเหมาะสมดูแล้วไม่ขัดตา มีความเด่นชัด เห็นได้ง่าย แม้ในระยะไกล

5.7 น้ำหนัก มีผลดีต่อการย่อขนาดเล็ก เพราะให้ความรู้สึกตัดกันอย่างชัดเจนกับตัวหนังสือ

- การใช้เส้น หรือน้ำหนักของภาพและพื้นภาพต้องมีความสม่ำเสมอ

5.8 การลื่นไหล การใช้พื้นที่สีขาวควรมีการออกแบบให้เกิดความรู้สึกผ่านได้โดยสะดวก

- รูปทรงที่ใช้ไม่ควรเป็นรูปทรงที่ปิดตายหรือ ให้ความรู้สึกหยุดนิ่ง หากเป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมควรแสดงอารมณ์ที่ไม่ติดขัด หรือแข็งเกินไป
- ต้องมีความต่อเนื่องในชุดสัญลักษณ์ภาพในชุดเดียวกัน

5.9 ทิศทาง ทิศทางของรูปทรงที่จะทำให้เกิดความรู้สึกที่น่าสนใจ เช่น ทิศทางที่ชี้ไปทางขวามือและข้างบน จะเป็นทิศที่มีผลต่อการมองเห็น มากกว่าทิศที่ชี้ไปทางซ้ายและด้านล่าง

- ทิศทางที่ใช้ในแต่ละภาพ ควรมีความสม่ำเสมอ และมีความต่อเนื่องในชุดสัญลักษณ์ภาพเดียวกัน และควรมีทิศทางที่ให้ความขึ้นสูงหรือชี้ไปข้างบน

5.10 มีองค์ประกอบที่ดีของโครงสร้าง ควรกำหนดโครงสร้างในบริเวณพื้นที่ว่างให้มีความสัมพันธ์กันโดยไม่เกิดความสับสน

- ควรจัดวางภาพให้อยู่ในลักษณะที่ดูแล้วไม่อึดอัด ดูมีอิสระ และสมดุลทางสายตา

5.11 การสะท้อนวัฒนธรรม

- การสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยลงในสัญลักษณ์ภาพเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับ แหล่งท่องเที่ยวที่นั้นเหมาะกับภาพ สถานที่, กิจกรรม หรือบริการ เฉพาะที่เป็นของไทยที่โดดเด่นจริง ๆ จึงจะเลือกภาพสัญลักษณ์ที่แสดงลักษณะไทย ได้อย่างเหมาะสม ไม่รู้สึกขัดตา แต่ในขณะเดียวกันต้องมีความเป็นสากล คือ ในความเป็นไทยนั้น ๆ ต้องเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติเป็นอย่างดีด้วย

## 6. การใช้ตัวอักษรและระยะห่าง มีเกณฑ์การใช้ดังนี้

- 6.1 ตัวอักษรภาษาไทย คือ คอเดีย (Cordia UPC) หรืออังศนา (Angsana UPC)
- 6.2 ตัวอักษรภาษาอังกฤษ คือ เฮลเวติกา (Helvetica) และ ไทมส์นิวโรมัน (Times new Roman)
- 6.3 ขนาดและระยะห่างของตัวอักษร ให้ใช้ตามมาตรฐานกรมทางหลวง

## 7. การใช้รูปแบบโครงสร้างของป้ายในระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย มีหลักการใช้ดังนี้

- 7.1 ป้ายชี้ทางในแหล่งท่องเที่ยว (Directional Sign) ให้ใช้รูปแบบโครงสร้างแบบสองขา
- 7.2 ป้ายชื่อสถานที่ท่องเที่ยว (Identifying Sign) ให้ใช้รูปแบบโครงสร้างแบบสองขา
- 7.3 ป้ายข้อมูลข่าวสาร (Informational Sign) ให้ใช้รูปแบบโครงสร้างแบบสองขา
- 7.4 ป้ายเตือน (Restrictive Sign) ให้ใช้รูปแบบโครงสร้างแบบขาเดียว

## 8. การออกแบบชุดสัญลักษณ์ภาพที่สะท้อนวัฒนธรรมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย ให้สะท้อนเนื้อหาของวัฒนธรรมใน 2 หมวด คือ

หมวดที่ 1 การดำรงชีวิต โดยเน้นในภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ หรือการตั้งถิ่นฐาน

หมวดที่ 2 สุนทรียศาสตร์ โดยเน้นในภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรม หรือ ใช้เส้นที่ ลักษณะลายเส้นที่มีความแหลมตรงปลาย ซึ่งได้มาจากลวดลายไทยต่าง ๆ เช่น ลายกนก ลายกระจัง เป็นต้น หรือลักษณะของสีเหลืองมัจจุรัส ที่เกิดขึ้นถ้าจะมองแบบมุมไทย ๆ สีเหลืองนั้นก็ ต้องมีมุมแหลมยื่นออกมา จึงสามารถบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ ไทยได้

## 9. สำหรับผลงานของการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย ในงานวิจัยครั้งนี้จะใช้เกาะช้างเป็นแนวทางในการศึกษาและออกแบบ

คำตอบที่ได้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ผลสรุปตอบรับกับวัตถุประสงค์ คือ หาแนวทางการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทยและให้ได้แนวทางการออกแบบสัญลักษณ์ภาพที่เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย และสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย จะทำการออกแบบงานเรขศิลป์ ในบทที่ 6 ดังนี้

## 1. ป้ายชื่อเกาะช้าง

- ป้าย Welcome\*

- ป้าย Bon Voyage\*

- ป้าย You are Here\*

ป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ได้แก่

## ป้ายประเภทแหล่งท่องเที่ยว

## 1) ประเภทธรรมชาติ

- |                         |                         |                  |                       |
|-------------------------|-------------------------|------------------|-----------------------|
| 2. จุดชมวิว             | 3. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ | 4. น้ำตก         | 5. ทะเล               |
| 6. เกาะ                 | 7. ภูเขา                | 8. ชายหาดสาธารณะ | 9. พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ |
| 10. พิพิธภัณฑ์สัตว์บนบก |                         |                  |                       |

## 2) ประเภทประวัติศาสตร์ – ศาสนสถาน

- |                     |                       |                       |
|---------------------|-----------------------|-----------------------|
| 11. ศาสนสถาน (พุทธ) | 12. ศาสนสถาน (คริสต์) | 13. ศาสนสถาน (อิสลาม) |
| 14. อนุสาวรีย์      | 15. พิพิธภัณฑ์        | 16. โบราณสถาน         |

## 3) ประเภทกิจกรรมและ/หรือแหล่งชุมชน

- |          |              |                |                        |
|----------|--------------|----------------|------------------------|
| 17. ตลาด | 18. หมู่บ้าน | 19. สวนสาธารณะ | 20. สนามกีฬา/ศูนย์กีฬา |
|----------|--------------|----------------|------------------------|

## กิจกรรมบนบก

- |                    |                    |                        |                      |
|--------------------|--------------------|------------------------|----------------------|
| 21. กิจกรรมขี่ช้าง | 22. กิจกรรมขี่ม้า  | 23. กิจกรรมบันจี้จัมพ์ | 24. กิจกรรมโกคาร์ท   |
| 25. กิจกรรมปีคณิก  | 26. กิจกรรมตีกอล์ฟ | 27. กิจกรรมแฟนท์บอล    | 28. กิจกรรมแคมป์ปิ้ง |

## กิจกรรมทางน้ำ

- |                    |                      |                    |                     |
|--------------------|----------------------|--------------------|---------------------|
| 29. กิจกรรมตกปลา   | 30. กิจกรรมดำน้ำ     | 31. กิจกรรมว่ายน้ำ | 32. กิจกรรมเล่นโบ   |
| 33. กิจกรรมแคนนู   | 34. กิจกรรมวินเซิร์ฟ | 35. กิจกรรมสกีน้ำ  | 36. กิจกรรมพาราซูิต |
| 37. กิจกรรมพายเรือ |                      |                    |                     |

## ป้ายประเภทส่วนบริการ

## 1) บริการสาธารณะ

- |                |                              |                      |
|----------------|------------------------------|----------------------|
| 38. จุดแลกเงิน | 39. กองตรวจคนเข้าเมือง       | 40. โรงพยาบาล/คลินิก |
| 41. สถานีตำรวจ | 42. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว | 43. สนามบิน          |
| 44. ท่าเรือ    | 45. ท่ารถ                    | 46. ไปรษณีย์         |
| 47. โทรศัพท์   | 48. ปั้มน้ำมัน/เชื้อเพลิง    | 49. หน่วยกู้ภัย      |

## 2) บริการธุรกิจ

- |                        |                      |                    |
|------------------------|----------------------|--------------------|
| 50. บาร์/ผับ           | 51. ศูนย์การแสดง     | 52. โรงแรม/รีสอร์ท |
| 53. ศูนย์อาหาร         | 54. ร้านกาแฟ         | 55. แหล่งช้อปปิ้ง  |
| 56. ร้านขายของที่ระลึก | 57. ร้านอินเทอร์เน็ต | 58. ที่เช่ารถยนต์  |



59. ที่เขามอเตอร์ไซด์

ป้ายห้าม ป้ายเตือน ป้ายคำแนะนำต่าง ๆ ได้แก่

60. เขตทิ้งขยะ

61. เขตปะการัง

62. ห้ามทิ้งสมอ

63. ไร่ทุ่นจอดเรือ

64. ทางเฉพาะจักรยาน

ในบทนี้ ได้ผลสรุปที่นำมาเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะในประเทศไทย กรณีศึกษาเกาะช้าง ได้ โดยต้องนำการออกแบบระบบสัญลักษณ์ วางแผนเริ่มต้นจากกริด และสัญลักษณ์ที่แทนเกาะช้าง จับจุดเด่นของเกาะช้าง มาออกแบบ ต่อมาออกแบบสัญลักษณ์ภาพสำหรับใช้บนเกาะโดยอาศัยแนวทางในการออกแบบที่ได้ในบทนี้ มาใช้ออกแบบให้มีความสอดคล้องกันกับสัญลักษณ์ของเกาะช้าง เพื่อความเป็นระบบ ความเป็นเอกภาพ และสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่เกาะช้างได้

### ข้อเสนอแนะ

ในวิจัยฉบับนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยฉบับนี้มีข้อบกพร่อง บางประการเนื่องจากผู้วิจัยทำการรวบรวมสัญลักษณ์ภาพ ที่ใช้สำหรับเกาะในประเทศไทยทั้งหมดแต่ไม่สามารถระบุได้ว่าครบ ผู้วิจัยได้พยายามเก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะเวลาที่มีจำกัด จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง และสอบถามจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านนี้ก็ยังไม่สามารถบอกข้อมูลให้ผู้วิจัยได้ ดังนั้น หากในกรณีที่มีกิจกรรมเพิ่มเติมนอกเหนือจากในวิจัยฉบับนี้ นักออกแบบสามารถให้หลักการที่ผู้วิจัยนำเสนอไปใช้เป็นแนวทางการออกแบบเพิ่มเติมได้
2. จากคะแนนคำตอบที่ได้ในงานวิจัยครั้งนี้ นั้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์ภาพที่ได้คะแนนตั้งแต่ 81 คะแนนขึ้นไปคือ ภาพเหล่านั้นจัดเป็นภาพที่มีความเรียบง่ายที่สุด ไม่มีรายละเอียดในภาพมากนัก มีการใช้พื้นที่ Negative Form ค่อนข้างมาก และมีความเป็นสากลสูง
3. จากข้อมูลและแนวทางการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะ และแนวทางการออกแบบสัญลักษณ์ภาพในวิจัยฉบับนี้ ถือเป็นแนวทางที่สามารถใช้ได้กับการออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ได้ครอบคลุมทั้งประเทศไทย